

Перелік джерел посилання:

1. Номоконов В.А., Тропіна Т.Л. Кіберзлочинність як нова кримінальна загроза // Кримінологія: вчора, сьогодні, завтра - 2017. №24. С. 45-55.
2. Витік даних 2019: статистика, тенденції кібербезпеки і заходи щодо зниження ризиків злому [Електронний ресурс]. - Режим доступу – <https://vc.ru/services/103616-utechki-dannyh-2019-statistika-tendencii-kiberbezopasnosti-i-mery-po-snizheniyu-riskov-vzloma>.
3. Гладишевська О. Кібер-страхування: новий інструмент ризик-менеджменту [Електронний ресурс] / Гладишевська О. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://insart.com.ua/company/news/kiberstrahovanie-riskmenegment.html>.
4. Конюкова О.Л. Застосування кіберстрахування в сучасних умовах розвитку економіки / Конюкова О.Л, Рагозін Н.А.. // Електронний науковий журнал «Вектор економіки». – 2020. – №5. – Режим доступу до ресурсу: http://www.vectoreconomy.ru/images/publications/2020/5/financeandcredit/Konyukova_Ragozin.pdf.
5. Гудзь О.Є. Розвиток страхування: нові інструменти та методи управління ризиками в цифровій економіці / Гудзь О.Є.. // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2019. – №3. – С. 4–12. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есmebi_2019_3_3.
6. Розвиток кіберстрахування як сегменту глобального страхового ринку [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://kon-insurance.mnau.edu.ua/files/work_2020/6.pdf.

Нікітін А.В.

*професор кафедри банківської справи та страхування, к.е.н., доц.
КНЕУ імені Вадима Гетьмана*

НАЦІОНАЛЬНА БАНКІВСЬКА СИСТЕМА – НОВІ ВИКЛИКИ ПЕРЕВІРКИ НА МІЦНІСТЬ

Останній фінансовий рік, на тлі так званої «корона-кризи», характеризується продовженням імплементації банківської системи України у світовий фінансовий простір. З одного боку, інноваційні процеси, які відбуваються у світі, швидко сприймаються національними банківськими установами завдяки проникненню на ринки, що раніше були в нашій країні нерозвинені та потребують інвестицій [1]. З іншого боку зовнішні загрози створюють нові виклики, що вимагають стратегічного мислення [2]. Трансформація національного банківського сектору в період з 2014 по 2020 рр. передбачає як адаптацію управлінських процесів, так і прискорення впровадження фінансових інновацій, що призводить до розвитку дистанційних каналів обслуговування, створенню нових та адаптацію традиційних продуктів під потреби сучасних економічних суб'єктів. І саме виклики 2020 року, пов'язані із початком адміністративних обмежень на пересування в умовах пандемічних ризиків, дозволили найбільш ефективно адаптуватись банківським установам, що активно впроваджували не лише дистанційні продукти, а й в цілому переорієнтувались на дистанційне

обслуговування, активно скорочували роздрібну мережу у противагу дистанційній авторизації, верифікації, продажам та комунікації.

Базуючись на публічній банківській звітності [3], нами проводиться регулярне дослідження розвитку банківського сектору, основні результати якого регулярно публікуються для суспільного сприйняття [4, 5]. Це дає можливість проаналізувати основні показники діяльності банків в динаміці, з урахуванням експертних оцінок впливу на банки чинників, що визначають в тому числі надійність банку з точки зору вкладника.

Підсумки 2020 року вказують, що банківська система України впевнено демонструє ознаки впливу економічної кризи, яка виникла через вірус COVID-19. Зниження ВВП на 4% — це значно краще, ніж передбачали в МВФ (-7,2%), в уряді (-4,2%) та НБУ (-4,6%), але все одно таке зниження має вплинути на якість кредитних портфелів банків. Очевидно, пік такого впливу прийде на 2021 рік. А поки що данні 2020 року виглядають оптимістичними: частка проблемних кредитів у кредитних портфелях (NPL) українських банків знизилась на 5,61 процентний пункт, а у портфелях банків, які приймають участь у рейтингу, частка NPL знизилась до 19,86%. Загальний обсяг прибутку банків після оподаткування за 2020 рік склав майже 41,3 млрд. грн., з яких 36 млрд. грн. було зароблено за 9 місяців 2020 року. Обсяг чистого процентного доходу перевищив 84,4 млрд. грн., а розмір чистого комісійного доходу — 46,5 млрд. грн. З 56-ти банків, які брали участь в рейтингу, 38 показали зниження рівня NPL, в жодного з 56-ти банків не було від'ємного чистого процентного доходу, але у п'ятих були зафіксовані збитки. На фоні зниження ставок за кредитами і депозитами банки демонстрували тенденцію зниження прибутковості, хоча кількість збиткових банків у рейтингу збільшилась до п'яти. Додатково банківську систему покинули найслабші банки: Містобанк та банк «Аркада». Тобто, криза все ж таки поступово впливає на банківську систему, але такий вплив не має системного характеру.

Незважаючи на значне уповільнення глобальної економіки через вірусну загрозу, яка відбулась у 2020 році і прогнозується на 2021 рік, банківський сектор України готовий до негативного сценарію розвитку подій. Втім, ми очікуємо погіршення ситуації на кредитному ринку і зростання частки проблемних кредитів у банківських портфелях. У 2020 році банки ще рухались по інерції, і багато хто з банків показав зниження частки NPL, хоча прибутки банківського сектору скорочувались в основному за рахунок збільшення резервів за кредитами. Фактично, зростання резервів вже показує, що якість кредитних портфелів погіршується, але ситуація недостатньо критична щоб вплинути на рівень NPL по сектору у цілому. Також наше припущення, що номінально за підсумками 2020 року рівень NPL буде знижено у цілому по банківській системі за рахунок розчищення банківських балансів у державних банках, цілком виправдалось. Втім для приватних та іноземних банків номінальне покращення статистики може не вплинути на реальну якість портфелів, яка вже буде залежати від того сценарію, за яким буде введено локдаун у 2021 році.

Ризики у 2021 році продовжують стосуватися, насамперед, банків, які спеціалізуються на кредитуванні населення. Фізичні особи, як позичальники, дуже чутливі до зниження ділової активності і ВВП, а також рівня безробіття.

Наявність позитивних прогнозів по економічному зростанню у 2021 році не гарантує на практиці їх реалізацію через ризики численних локдаунів і низький рівень вакцинації населення на старті. Ситуацію із зайнятістю населення в Україні амортизує близькість Європейського Союзу та контрольований перетік трудових мігрантів з України до країн ЄС. Однак нагадаємо, що для вітчизняних банків заробітчани, як правило, не є потенційними клієнтами, особливо по кредитних операціях, оскільки ті мають доступ до сервісів банків європейських країн. Хоча за 2021 рік заробітчани перерахують до України знову приблизно 12 млрд. доларів.

Найбільш негативний вплив короно-кризи буде відчуватися у звітності банків за підсумками першого півріччя 2021 року. Підсумки, які зараз показують банки за 2020 рік, ще демонструють, що банківська система залишається прибутковою і певним чином все ще рухається по інерції, маючи певний запас міцності. Як і раніше, ми вважаємо, що згортання економічної активності в Україні відбулось дуже швидко, а відновлення буде відбуватися досить повільно і не відбудеться у повному обсязі до третьої хвилі захворюваності, а темпи економічного відновлення будуть залежати від успішності вакцинації населення. Саме до такого сценарію потрібно готуватись більшості економічних агентів, які працюють на кредитному ринку.

Перелік джерел посилання:

1. Банківська система України: інституційні зміни та інновації //Л.О. Примостка/ Банківська система України: інституційні зміни та інновації : [монографія] / [Л.О. Примостка, М.І. Дяба, І.В. Краснова та ін.] ; за ред. Л.О. Примостки. – К.:КНЕУ, 2015. – 434 с.

2. Системна криза банківського сектору України і стратегія її подолання: монографія / Аржевітін С.М., Унковська Т.Є., Баріда Н.П., Савлук М.І., Джус М.О. та інші. Київ. КНЕУ імені Вадима Гетьмана., 2017. – 182 с.

3. Наглядова статистика Національного банку України – [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist>

4. Нікітін А. Банківський сектор входить у вірусну кризу в тонусі — / Урядовий кур'єр, 20.03.2020, №53, с.4.

5. Нікітін А. Банки зберегли запас міцності — / Урядовий кур'єр, 2.04.2021, №63, с.5.

6.

Папуш А.В.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ВСП «КФК ПІТБ ДДМА»*

*Наук. керівник – викл. обліково-фінансових дисциплін, спеціаліст вищої категорії
Рубанова С.Я.*

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ